

ISSN: 2348-1390

NEW MAN

INTERNATIONAL JOURNAL OF
MULTIDISCIPLINARY STUDIES

VOL. 4 SPECIAL ISSUE AUGUST 2017

A REFEREED AND INDEXED E-JOURNAL

IMPACT FACTOR: 4.321 (IIJIF)

UGC Approved Journal No. 45886

Special Issue

On the occasion of National Seminar on
Women Safety: Challenges and Remedies

Organized by

Late Ramesh Warpudkar College, Sonpeth and
Shri Panditguru Pardikar College, Sirsala

Chief Editor

Dr Kalyan Gangarde

Guest Editor

Prin. Dr V D Satpute

(Late Ramesh Warpudkar College, Sonpeth, Dist. Parbhani)

Prin. Dr. R T Bedre

(Shri Panditguru Pardikar Mahavidyalaya, Sirsala Dist. Bhand)

Associate Editors

Dr. M G Somwanshi

Dr. S A Tengse

Mr. A K Jadhav

Mr. P T Jondhale

Dr. U Y Mane

Dr. A B Walke

NEW MAN PUBLICATION
PARBHANI (MAHARASHTRA)

Contact:

+91 9790721593

+91 9420079975

nmpublication@gmail.com

Scanned by TapScanner

123. बचत गटांच्या माध्यमातून महिलांचे आर्थिक सक्षमीकरण / डॉ.टी.एन.मगर
124. कौटुंबिक हिंसाचार (संदर्भ सिरसाळा परीसर) / प्रा. माने ऊषा यशवंतराव
125. कौटुंबिक हिंसा - अन्याय, प्रकार व स्वरूप / प्रा. गजानन मरगीळ
126. महिला सुरक्षा विषयक आव्हाने / प्रा.डॉ. मारोती बालासाहेब मोसले
127. स्त्री चळवळीच्या पाऊलखुणा / प्रा. मेघराज रा. शिंदे
128. भारतीय महिला सबलीकरणाच्या विविध पैलूंचा अभ्यास / डॉ. हरिहर शिवदास मोहोकार
129. कौटुंबिक हिंसाचाराचे प्रकार / प्रा. डॉ. बच्चवान केरबाजी मोरे
130. भारतीय समाजातील महिला अपराध : एक चिंतन / मुंजाळ पांडुरंग श्रीरंगराव

SECTION 'F'

131. कौटुंबिक हिंसाचार ते स्त्री मुक्ति चळवळ वारतव आणि वाटचाल : एक आढावा / प्रा. डॉ. रामभाऊ मृटकृळे
132. महिला सुरक्षात्मक उपाययोजनेत महिला आयोगाची भूमिका - समाजशास्त्रीय अध्ययन / प्रा. शशिकान्त दत्तोपंत परळकर
133. कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण : आर्धानयम २००५ / डॉ.पिनाटे किरण प्रल्हादराव
134. पुरुष प्रधान संस्कृतीतील कौटुंबिक हिंसाचाराचे स्वरूप / सौ.प्रांजली गोविंदराव कदम
135. मानव अधिकार आणि महिलांच्या समस्या / प्रा.डॉ. पांडुरंग पं. मुंबे.
136. महिलांच्या सुरक्षिततेत महिला आयोगाची भूमिका / प्रा.राणी जगन्नाथराव जाधव
137. कष्टकरी शेतकरीस्त्रियांचे प्रश्न व शेतकरी संघटना / प्रा. डॉ. ज्ञानदेव राऊत
138. नोकरीच्या ठिकाणी महिलांवरील होणारे अत्याचार / प्राचार्य डॉ. घोडके & प्रा. सौ. रायळक डी.व्ही.
139. भारत : लिंग असमानता आणि स्त्री-असुरक्षितता / डॉ.रोडे दिगंबर भगवानराव
140. महिला सक्षमीकरणाने भारतीय कायद्यांची भूमिका / प्रा. डॉ. व्ही. पी. सांडूर
141. स्त्रीविषयक सामाजिक दृष्टिकोन / डॉ. सुनीता पुरूषोत्तम सांगोले
142. कौटुंबिक हिंसाचार एक सामाजिक कलंक / प्रा.सतीश गंगाराम ससाणे
143. महिला सुरक्षितता : एक आव्हान / डॉ. एच.टी. सातपते
144. स्त्री अत्याचार प्रतिबंध - कायदे / प्रा.डॉ. पाटील एस.व्ही. & जाधव एस.व्ही
145. कौटुंबिक हिंसाचार एक ज्वलंत प्रश्न / प्रा.डॉ. सिद्धेश्वर रा. शेटकर
146. महिला विकासत महिला आयोगाची भूमिका / शिंदे अलका विठ्ठल
147. भारतातील स्त्री सक्षमीकरणाची वाटचाल - एक दृष्टिक्षेप / प्रा. डॉ. राजेंद्र ज्ञा. शिंदे
148. कौटुंबिक हिंसाचार - प्रकार आणि स्वरूप / प्रा. डॉ.शिंदे सुरेखा सदाशिवराव
149. भारताच्या संदर्भात महिला सबलीकरण / प्रा.डॉ. टि.जी. सिराळ
150. महिलांवरील अत्याचार : स्वरूप, कारणे व उपाय / - प्रा.डॉ. जयदीप सोळुंके
151. महिला सुरक्षा : एक दृष्टिक्षेप / प्रा.डॉ.सोमवंशी मुक्ता (गगण) & प्राचार्य डॉ.अजय पाटील
152. महिला सुरक्षा : उपाययोजना आणि प्रतिबंधात्मक कायद्यांचा अभ्यास / प्रा. जी.एन.सोनवणे
153. स्त्री ही माणूस आहे / प्रा. सुपारे यु.पी.
154. स्त्रियांची सुरक्षा : चुनौतियाँ और सुधारात्मकता / डॉ. तावरे राजश्री लक्ष्मण
155. महिला सुरक्षित महिला आयोगाची भूमिका / डॉ. सुनिता आत्माराम टेंगसे
156. क्रीडा क्षेत्रात महिलांचे सबलीकरण - विचार मंथन / प्रा. संध्या ठाकरे
157. स्त्री सुरक्षितते बाबत महिला आयोगाची भूमिका / प्रा. उबाळे पी.जे.
158. भारतातील लिंगभेद : एक अभ्यास / प्रा. दयानंद उजळंबे

136.

महिलांच्या सुरक्षिततेत महिला आयोगाची भूमिका**प्रा.राणी जगन्नाथराव जाधव**

गृहविज्ञान विभाग प्रमुख

कला व विज्ञान महाविद्यालय शिवाजीनगर, गढी

ता.गेवराई जि.बीड

प्रस्तावना -

स्त्री ही सृष्टीची जननी म्हणून तिची ओळख आहे. आज स्त्री कोणत्याही क्षेत्रात मागे नाही. चूल आणि मूल सांभाळून देखील डॉक्टर, इंजिनियर, वकील, पायलट, प्राध्यापक इत्यादी अनेक क्षेत्रात त्या स्वतःचा ठसा उमटवत आहेत. भारतीय घटनेने स्त्रीयांना पुरुषांच्या बरोबरीचे समान स्थान दिले आहे. परंतु वास्तवात मात्र भारतीय समाजात मुलीला दुय्यम समजले जाते. स्त्रीयांनी वेळोवेळी आपल्या क्षमता सिद्ध केल्या असल्या तरी देखील अनेक महिलांच्या अंगी अनेक सुप्त गुण असूनही वेळप्रसंगी तिला चार धितीतच राहावे लागते. घरगुती छळ सोसावा लागतो. समाजात वावरत असतांना स्त्रीला कुठे ना कुठे अन्यायाला सामोरे जावेच लागते. महिलांच्या सुरक्षेसाठी वेळोवेळी विविध कायदे करण्यात आले आहेत. मात्र आजच्या परिस्थितीत जर महिलांवरील होणाऱ्या हिंसेचा विचार केला तर महिलांच्या मानव अधिकारांवर प्रश्न चिन्ह उभे राहते. नॅशनल क्राईम रेकॉर्ड ब्युरोनुसार, दिल्ली हे शहर भारतातील प्रथम क्रमांकाचे महिलांसाठी असुरक्षित शहर असून दुसरा क्रमांक हैद्राबाद शहराचा आहे. तसेच देशभरात सर्वत्र दिवसेंदिवस महिलांच्या विरुद्ध हिंसाचारात वाढच होताना दिसून येत आहे. तेव्हा अशा अन्यायग्रस्त पीडित महिलांच्या तक्रारीवर लवकरात लवकर सुनावणी व्हावी, तसेच स्त्रीयांच्या हक्काचे हितरक्षण व सामाजिक न्याय मिळवून देण्याच्या उद्देशाने महिला आयोगाची स्थापना करण्यात आली आहे. या आयोगाने भारतामध्ये आजपर्यंत अनेक महिलांना सामाजिक न्याय मिळवून देण्यासाठी यशस्वी प्रयत्न केले आहेत. अनेक प्रकारच्या कायदेशीर तरतुदींचा आधार घेऊन स्त्रीयांच्या संरक्षणाची व्यवस्था केली आहे.

अभ्यासाचे उद्देश :

- १) महिला आयोगाचा अभ्यास करणे.
- २) महिलांच्या सुरक्षिततेमध्ये महिला आयोगाची भूमिका जाणून घेणे.

संशोधन पध्दती :

हा शोधनिबंध लिहिण्यासाठी द्वितीयक सामग्रीचा वापर करण्यात आला आहे. यामध्ये प्रामुख्याने विविध संदर्भग्रंथ, शासनाचे अहवाल, वर्तमानपत्रातील लेख, विविध संशोधन लेख, इंटरनेट इत्यादींचा वापर करण्यात आलेला आहे.

महिला आयोगाची स्थापना :

भारतातील महिलांची दयनीय स्थिती सुधारण्यासाठी राष्ट्रीय महिला आयोगाची स्थापना राष्ट्रीय महिला आयोग अधिनियम १९९० (भारत सरकारची १९९० ची अधिनियम सं.२०) च्या अंतर्गत जानेवारी १९९२ साली झाली. संविधानातील तरतुदीनुसार स्थापन झालेली ही एक वैधानिक संस्था आहे. देशभरातील विविध महिलांच्या समस्यांवर आवाज उठविण्यासाठी स्थापन झालेली आहे. महाराष्ट्र राज्यात महिलांना सन्मान आणि प्रतिष्ठा मिळवून देण्यासाठी त्यांच्या वर होणाऱ्या अन्यायाला वाचा फोडण्यासाठी २५ जानेवारी १९९३ रोजी १९९३ सालच्या महाराष्ट्र राज्य कायदा क्रमांक XV च्या अंतर्गत महाराष्ट्र राज्य महिला आयोगाची स्थापना करण्यात आली.

आयोगाची प्रमुख उद्दिष्टे :

- १) महिलांची समाजामधील स्थिती आणि प्रतिष्ठा सुधारणे.
- २) महिलांची मानहानी करणाऱ्या विविध प्रथांचा शोध घेणे व त्यावर योग्य प्रतिबंधात्मक उपाय सुचविणे.
- ३) महिलांसंबंधित असणाऱ्या विविध कायदांची प्रभावी अंमलबजावणी करणे.
- ४) गरजू महिलांना समुपदेशन आणि निःशुल्क कायदेशीर सल्ला देणे.
- ५) महिलांची समाजामधील स्थिती आणि प्रतिष्ठा यामध्ये सुधारणा तसेच उन्नती करण्यासंबंधित सर्व मुद्द्यांवर शासनाला सल्ला देणे.

- ६) विविध समस्या सोडविण्याची सुविधा उपलब्ध करून देणे.
७) महिलांच्या संवैधानिक व कायदेशीर संरक्षणाची समिक्षा करणे.
अशा महिलांसंबंधीत अनेक उद्दिष्टांची पूर्तता महिला आयोगामार्फत केली जाते.

महिला आयोगाची रचना :

राष्ट्रीय महिला आयोगात एक अध्यक्ष (चेअरपर्सन) आणि पाच सदस्य असतात. अध्यक्ष आणि सदस्य हे तीन वर्षे कमाल मुदतीसाठी केंद्र सरकारमार्फत नियुक्त केले जातात. या विषयात ज्या लोकांना आस्था आहे किंवा ज्या लोकांनी या क्षेत्रात कार्य केलेले आहे. अशा लोकांची नियुक्ती केली जाते. पाचपैकी किमान एक सदस्य अनुसूचित जाती आणि एक अनुसूचित जमातीतून नियुक्त केला जातो. एक सदस्य सचिवही आयोगावर केंद्र सरकार मार्फत नियुक्त केला जातो. सदस्य सचिव हा नागरी सेवा किंवा केंद्र सरकारच्या कोणत्याही नागरी संवेतील व्यक्ती असतो. आयोगाची कार्यक्षमता जम्मू आणि काश्मिर राज्य वगळता संपूर्ण भारत आहे. आयोगाला जरूरीनुसार कार्यालय कर्मचारी वर्ग आणि इतर सुविधा पुरवण्याची जबाबदारी केंद्र सरकारवर आहे. राज्य महिला आयोगामध्ये एक अध्यक्ष, सहा सदस्य, सचिव तसेच निवृत्त पोलीस महा संचालकाचा समावेश असतो. शासनातर्फे या आयोगासाठी ३९ कर्मचारी संख्येची मान्यता आहे.

मुख्य कार्यालय व विभागीय कार्यालये :

राष्ट्रीय महिला आयोगाचे मुख्य कार्यालय नवी दिल्ली येथे आहे. तर महाराष्ट्र राज्य महिला आयोगाचे मुख्य कार्यालय मुंबई येथे आहे. मध्यप्रदेश राज्य महिला आयोगाचे मुख्य कार्यालय भोपाळ येथे आहे. अशा प्रकारे देशातील सर्व राज्यातील महिला आयोगाची कार्यालये जनतेच्या सोयीनुसार मध्यवर्ती शहरांमध्ये आहेत.

पीडीत तक्रारग्रस्त महिलेला आपली तक्रार नोंदविण्याकरीता महाराष्ट्र राज्य महिला आयोग कार्यालय मुंबई महिलेला येणे जाणे परवडणारे नाही यामुळे महिलांनी आयोगाकडे येण्यापेक्षा आयोगानेच महिलांच्या अन्यायाला वाचा फोडण्यासाठी व महिलांच्या सुरक्षिततेच्या दृष्टीने विभागीय पातळीवर जाण्यासाठी निर्णय घेतला आहे. अशी माहिती डिसेंबर २०१५ मध्ये राज्य महिला आयोगाच्या अध्यक्षा अॅड सुशीलाबेन यांनी महिला आयोगामार्फत पीडीत महिलांच्या सुनावणी मोहिमे दरम्यान दिली. समाज जागृती करून लोकांच्या मानसिकतेत बदल घडवून आणणे आणि महिलांना लवकरात लवकर न्याय मिळवून देणे हाच विभागीय पातळीवरील सुनावणी मागचा उद्देश आहे. देशातील प्रत्येक राज्यातील महिलांच्या सुविधांचा विचार करीता राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्याच्या ठिकाणी महिला आयोगाचे अध्यक्ष व सदस्य यांना राज्यातील विविध जिल्ह्यांचा प्रभाग वाटून दिलेला आहे.

राष्ट्रीय महिला आयोगाच्या अध्यक्षा :

राष्ट्रीय महिला आयोगाच्या स्थापनेपासून अद्यापपर्यंत आयोगामध्ये प्रभावीपणे कार्यकेलेल्या अध्यक्षांची माहिती खालीलप्रमाणे आहे.

अ.क्र.	नाव	कार्यकाल
१	जयंती पटनायक	०३ फेब्रु. १९९२ ते ३० जाने १९९५
२	व्ही मोहिनी गिरी	२१ जुलै १९९५ ते २० जुलै १९९८
३	विभा पार्थसारथी	१८ जाने १९९९ ते १७ जाने २००२
४	पूर्णमा आडवाणी	२५ जाने २००२ ते २४ जाने २००५
५	गिरीजा व्यास	१६ फेब्रु. २००५ ते १५ फेब्रु. २००८
६	गिरीजा व्यास	९ एप्रिल २००८ ते ८ एप्रिल २०११
७	ममता शर्मा	२ ऑगस्ट २०११ ते १ ऑगस्ट २०१४
८	ललिता कुमारमंगलम	१७ सप्टेंबर २०१४

तक्रार दाखल करणे :

महिला आपल्या विविध समस्यांच्या संदर्भातील तक्रारी महिला आयोगाच्या अध्यक्षा किंवा सदस्य यांची व्यक्तिगत भेट घेवून त्यांच्याकडे करू शकतात. तसेच महिला आयोगाच्या कार्यालयात प्रत्यक्ष उपस्थित राहून किंवा फॅक्स, तार, पोस्ट किंवा ई-मेल द्वारे करू शकतात. प्रत्येक पोलीस स्टेशनच्या बाहेर महिला आयोगाच्या अधिकार्यांचे दूरध्वनी क्रमांक लावण्याचे बंधनकारक केलेले आहे. जेणे करून पीडीत महिलेला न्याय मिळण्यास मदत होईल.

महिलांच्या सुरक्षिततेमध्ये महिला आयोगाची भूमिका :

महिलांवर होणाऱ्या विविध प्रकारच्या अन्याय अत्याचारांना रोखण्यासाठी व दोषींवर कठोर कारवाई करण्यासाठी, महिलांच्या सक्षमीकरणासाठी त्यांची समाजातील प्रतिष्ठा व सम्मान वाढविण्यासाठी, विकासाच्या प्रत्येक क्षेत्रात त्यांना समान संधी उपलब्ध करून देण्यासाठी व महिलांच्या अधिकारांचो जोपासना व संरक्षण करण्यासाठी महिला आयोगाद्वारे वेळोवेळी प्रयत्न केले जातात. महिला आयोग करत असलेल्या खालील विविध कार्यांतून आयोगाची भूमिका स्पष्ट होते.

- १) महिलांच्या कल्याणासाठी शासनाद्वारे राबविण्यात येणाऱ्या विविध योजना व कल्याणकारी कार्यक्रमाचा व्यापक प्रचार आणि प्रसार करणे यासाठी विविध पॉरषदा, चर्चासत्रे इत्यादीद्वारे तसेच विविध प्रकाशनाचा उपयोग करणे. विविध लोकप्रतिनिधीच्या माध्यमातून कार्याची समीक्षा व सल्ला मसलत करणे.
- २) महिला सहाय्यता प्रणाली मजबूत करणे महिलांद्वारे दाखल केलेल्या विविध प्रकरणामध्ये महिलांचा पक्ष मजबूत करणे. पीडीत महिलांला योग्य प्रकारे संरक्षण देऊन सहाय्यता प्रणालीला संवेदनशिलतेशी जोडून महिलांची प्रतिष्ठ कायम ठेवण्याचा प्रयत्न करणे.
- ३) किशोरवयीन मुलींना कौटुंबिक आरोग्याविषयी माहिती देण्यासाठी शासकीय स्तरावर ध्येयधोरणे निश्चित करून विविध शाळा, महाविद्यालये व सामुदायिक केंद्रांच्या माध्यमातून प्रसारित करणे.
- ४) विविध स्वयंसेवी संस्थांच्या माध्यमातून चालविली जाणारी महिला वसतीगृहे विविध कार्यालयीन महिलांची वसतीगृहांची सुधारणा करण्यासाठी प्रयत्न करणे त्यांना विविध आयोग्यसेवा पुरविणे. तसेच मुलींना व महिलांना शिक्षण व स्वावलंबन यासाठी प्रोत्साहन देणे.
- ५) महिलांचे मानव अधिकार महिला नीती अंतर्गत स्थानिक संस्थामध्ये महिलांची भागीदारी, स्त्री-पुरुष समानता, महिलांच्या विरुद्ध होणाऱ्या हिंसेच्या प्रती जागरूकता करण्यासाठी विविध कार्याशाळांचे आयोजन करून या विषयांवरील विविध आयोगाची भूमिका निश्चित करणे.
- ६) कामाच्या ठिकाणी होणाऱ्या लैंगिक छळाच्या संदर्भात सर्वांचे न्यायालयाने दिलेल्या दिशा निर्देशाचे पालन योग्यप्रकारे होण्यासाठी प्रयत्न करणे.
- ७) आयोगाला प्राप्त झालेल्या विविध तक्रारीच्या निराकरणासाठी कार्य करणे तसेच आवश्यकतेनुसार घटनास्थलाला भेट देवून संबंधित विभागाला दिशा निर्देश करणे.
- ८) विविध महिला पोलीस स्थानक, जेल, महिला व बालसुधारगृहे, रुग्णालये इत्यादी ठिकाणी महिलांच्या प्रती संवेदनशिलतेची जोपासना करून त्यांना आवश्यक त्या सुविधा पुरवून त्यांच्या स्थितीत सुधारणा करण्याचा प्रयत्न करणे.
- ९) महिलांच्या संबंधित विविध प्रकरणांच्या त्वरीत निराकरणासाठी जनसुनवाई करण्यासाठी लोक अदालतचे आयोजन करणे.
- १०) उपधारा (१) चे, उपबंध (f) उपउपबंध (i) वा किंवा उपबंध (a)मध्ये कोणत्याही मामल्याच्या तपासणी दरम्यान आयोगाजवळ विशेषतः खालील बाबींच्या संदर्भात एक दिवाणी न्यायालयाचे सर्व अधिकार असतील.
 - अ) भारताच्या कोणत्याही भागातील कोणत्याही व्यक्तीला समन्स पाठविणे किंवा उपस्थित राहण्याचा आदेश आणि शपथेच्यावेळी त्याची तपासणी करणे.
 - ब) कोणत्याही दस्तावेजाचा शोध घेण्यासाठी किंवा प्रस्तुतीसाठी आवश्यकता जोपासणे.
 - क) शपथपत्रांवर साक्षीदार मिळविणे.
 - ड) कोणतेही सार्वजनिक रेकॉर्ड कोणत्याही न्यायालय किंवा कार्यालयातून प्राप्त करणे.
 - इ) साक्षीदार व दस्तावेजाच्या तपासणीसाठी आयोगाची स्थापना करणे तसेच अन्य कोणत्याही सल्ला दिलेल्या मामल्यांचा समावेश होतो.
- ११) राष्ट्रीय महिला आयोगाला प्राप्त झालेल्या रिपोर्ट किंवा त्याचा कोणता भाग राज्यसरकारशी संबंधित असेल तर आयोग तो रिपोर्ट किंवा त्याचा भाग त्या राज्य सरकारला पाठवेल. जे की त्या रिपोर्टला राज्य विधान सभेमध्ये घेतलेल्या विविध मुद्द्यां बरोबर संसदेच्या दोन्ही सभागृहात ठेवतील आणि काही नियम मान्य नसतील तर तशा प्रकारे सूचीत करील.
- १२) यांशवाय महिलांच्या सुरक्षेसाठी तसेच महिलांवरील अत्याचार रोखण्यासाठी आयोगातर्फे कोणत्याही गावातील दहा टक्के महिलांना दारुबंदीविषयी अर्ज केला असले तर तेथील दारुच्या दुकानाचा परवाना रद्द करणे, कोणत्याही रुग्णालय, वसतीगृह, शाळा महाविद्यालय, वसतीगृह, धार्मिक स्थळे इ. पासून दाऱ्याचे दुकान कमीत कमी ३०० मिटरच्या अंतरावर

ठेवणे. आदिवासी भागातील महिलांवरील अत्याचार रोखण्यासाठी त्यांना मंजूरीसाठी घेऊन जाणाऱ्या ठेकेदाराचे नाव, पत्ता, मोबाईल नंबर स्थानिक पोलीस स्टेशन आणि ग्रामपंचायतमध्ये नोंद करणे, सामुदायिक आरोग्य केंद्रामध्ये कमीत कमी दोन पदे प्रसुतीतज्ञ व एक पद बालरोगतज्ञ डॉक्टरांचे असावे यासाठी प्रयत्न करणे, बालविवाह रोखण्यासाठी निमंत्रण पत्रिकेतच वधुवराची जन्मतारीख टाकण्याची सक्ती केली जाते. तसेच पहिली पत्नी जिवंत असताना दुसरा विवाह करणाऱ्या पतीच्या विरोधात विवाह थांबवण्यासाठी पोलीस स्टेशनमध्ये पत्नीने अर्ज केला असेल आणि तेथील प्रमुख अधिकार्यांनी घाबर कोणतीही कारवाई केलेली नसेल तर त्या अधिकार्यांवर आयागातफे कडक कारवाई केली जाते.

- १३) महिलांच्या सुरक्षेसाठी मध्यप्रदेश राज्य महिला आयोगाने ऑगस्ट २०१३ मध्ये एक अॅक्शन प्लॅन तयार केला त्यानुसार महिलांच्या विरोधात गलीच्छ बोलणाऱ्या उच्च पदस्थ व्यक्तीया विरोधात आचारसंहिता बनावणे, सायबर नेटवर्कवर महिलांच्या विरुद्ध सायबर कायद्यांची काटेकोर अंमलबजावणीसाठी प्रयत्न करणे. शालेय पाठ्यक्रमात लिंग संवेदनशिलतेचा समावेश करणे. सामुदायिक ठिकाणी महिला पोलीस दलाची स्थापना करणे, कौटुंबिक हिंसाचार व लैंगिक अत्याचाराच्या विविध घटनांच्या तपासणीमध्ये अधिकतम समय सीमा निर्धारित करून पिडीत महिलेला अधिकाधिक सुरक्षा व कायदेशीर सहाय्यता करणे. महिला न्यायिक साक्षरता मिशन कोड कार्यक्रम राबविणे तसेच महिलांच्या विरोधातील हिंसा रोखण्यासाठी संस्थांची स्थापना करणे इत्यादीप्रकारची कामे केली जातात.

समारोप :

महिला आयोगाने महिलांची स्थिती सुधारण्यासाठी अनेक पावले उचलली आहेत. महिलांच्या आर्थिक सक्षमीकरणासाठी काम केले आहे. राष्ट्रीय महिला आयोगाने लक्षद्वीप सोडून सर्व राज्यांचा दौरा करून महिला सक्षमीकरणाच्या मूल्यांकनासाठी जेंडर प्रोफाइल तयार केली. प्राप्त झालेल्या असंख्य तक्रारींवर त्वरीत न्याय देण्याचे काम केले आहे. बालविवाह, कौटुंबिक महिला लोक न्यायालयाची स्थापना महिलासंदर्भातील विविध कायदे उदा. हुंडा प्रतिबंधक कायदा १९९०, PNDI कायदा १९९४, इंडियन पिनल कोड १८६०, राष्ट्रीय महिला आयोग अधिनियम १९९० इ. कायद्यांचा अभ्यास करून त्याचा कठोर व प्रभावशाली अंमलबजावणीसाठी प्रयत्न केले आहेत. विविध वर्कशाप, सेमिनार इत्यादीद्वारे महिलांमध्ये लैंगिक जागृती करून स्त्रीभ्रुण हत्या, महिला अत्याचार इ. च्या विरोधात जन अभियान चालवले आहेत. ज्यामुळे समाजातील अनिष्ट रुढी विरोधात समाजामध्ये जागृती होईल.

संदर्भसूची :

- १) चंद्रा रमेश (२०१०). मानवाधिकार विविध आयाम एवं चुनौतियां, अंकित पब्लिकेशन, दिल्ली.
- २) डॉ.गोरे शुभागी (२००४), स्त्री परिवर्तनाची आव्हाने वरद पब्लिकेशन औरंगाबाद प्रथम आवृत्ती.
- ३) देशमुख अरुण (२०१०) मानवी हक्क आयोग, मनोरमा प्रकाशन, मुंबई.
- ४) www.mscw.org.in
- ५) www.ncw.org.in
- ६) www.mpswc.nic.in
- ७) दैनिक लोकमत

